

Hallituksen esitys
eduskunnalle laiksi poliisilain
muuttamisesta ja siihen
liittyviksi laeiksi
HE 182/2025 vp

Erityisasiantuntija Helinä Tiura-Virta

Esityksen tausta

- Hallitusohjelma:

Tietojenvaihdon esteitä rikostorjunnassa poistetaan ja lisätään poliisin mahdollisuuksia luovuttaa eri viranomaisille salassa pidettäviä tietoja muun muassa rikosten estämiseksi ja turvallisuuden takaamiseksi.

Hallitus varmistaa, että muun muassa poliisilaki tukee rikostorjuntaa riittäväällä tavalla.

Esityksen keskeiset tavoitteet

- Tehostaa poliisin, muiden viranomaisten ja yksityisten tahojen välistä tiedonvaihtoa rikostorjunnan ja yhteiskunnan turvallisuuden parantamiseksi.
- Päivittää sääntely vastaamaan poliisin nykyisiä toimintaympäristön vaatimuksia.
- Selkeyttää poliisin mahdollisuuksia luovuttaa salassa pidettäviä tietoja viranomaisyhteistyön tukemiseksi.
- Selkeyttää poliisin mahdollisuuksia luovuttaa salassa pidettäviä tietoja myös oma-aloitteisesti
- Täsmentää poliisin tiedonsaantia sosiaali- ja terveydenhuollosta muun muassa rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi sekä kadonneiden löytämiseksi.
- Rajavartiolaitosta, Tullia, Puolustusvoimia ja Maahanmuuttovirastoa koskevan sääntelyn muutokset tukisivat samoja tavoitteita näiden viranomaisten toiminnan näkökulmasta.

Esityksen suhde perustuslakiin

Esityksessä merkitykselliset perusoikeudet

PL 7 §

oikeus elämään,
henkilökohtaiseen vapauteen,
koskemattomuuteen ja
turvallisuuteen

PL 10 §

yksityiselämän ja
henkilötietojen suoja

PL 15 §

omaisuuden suoja

PL 10 §

kotirauhan suoja

Oikeus elämään, henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen

- Poliisin lakisääteisissä tehtävissä kysymys on ääritapauksissa perustuslain 7 §:n mukaisen oikeuden henkilökohtaiseen turvallisuuteen suojaamisesta, muun muassa rikoksen uhrin tai rikoksen kohteeksi joutumisen vaarassa olevan henkilön oikeuksien turvaamisesta. Tällaisen vahvan intressin olemassaolon on katsottu muodostavan sellaisen perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävän syyn, joka valtiosääntöoikeudellisessa merkityksessä oikeuttaa perusoikeuden rajoittamisen, jos muutkin yleiset rajoittamisedellytykset ovat käsillä (ks. esim. PeVL 6/2024 vp, PeVL 99/2022 vp, PeVL 67/2010 vp, PeVL 5/1999 vp).
- Poliisin tietojenvaihto on tärkeä osa poliisin lakisääteisiä tehtäviä ja edellytys tehtävien hoitamiselle lain vaatimalla tavalla. Ehdotetulla sääntelyllä parannettaisiin tietojenvaihdon edellytyksiä ja vähennettäisiin sääntelyyn liittynyttä tulkinnanvaraisuutta.

Yksityiselämän ja henkilötietojen suoja

- Henkilötietojen luovuttaminen on myös henkilötietojen käsittelyä.
- Esityksessä ehdotetaan henkilötietojen luovuttamista koskevaa sääntelyä, joka annettaisiin osittain yleisen tietosuoja-asetuksen 6 ja 9 artiklan mukaisen liikkumavaran puitteissa ja osittain rikosasioiden tietosuojadirektiivin kansallista täytäntöönpanosäädöstä, rikosasioiden tietosuojalakia, täydentävänä erityissääntelynä.
- Esitettyä lainsäädäntöä sovellettaessa tietosuojan yleislakina olisi tietosuoja-asetus tai rikosasioiden tietosuojalaki niiden soveltamisalan mukaisesti käyttötarkoituksen ja toimivaltaisen viranomaisen perusteella.
- Esityksessä on kiinnitetty erityistä huomioita PL 10 §:n kannalta muun muassa käyttötarkoitussidonnaisuuteen sekä arkaluonteisiin tietoihin ja erityisiin henkilötietoryhmiin, joita tarkastellaan tässä samassa yhteydessä esityksen keskeisen sisällön kanssa.

Muut perusoikeudet

- Omaisuuden suoja
 - Poliisin (ja Rajavartiolaitoksen ja Tullin) tiedonsaantioikeus sosiaali- ja terveydenhuollosta: Poliisilla olisi mahdollisuus suojata myös omaisuuteen kohdistuvia rikoksia ja vaaratilanteita tarkasti rajatuissa tilanteissa. Omaisuus voisi olla julkista tai yksityistä. (ks. lausunto kohta 3.2.4)
- Kotirauhan suoja
 - Poliisin (ja Rajavartiolaitoksen ja Tullin) tiedonsaantioikeus sosiaali- ja terveydenhuollosta: Jos toimitila on esim. lääkärin kotona, tiedon antaminen henkilön läsnäolosta toimitilassa voi puuttua myös kyseisen lääkärin kotirauhan suojaan. Puuttuminen arvioitu vähäiseksi ja tilanteet harvinaisiksi. (ks. lausunto kohta 3.2.4)

Esityksen keskeinen sisältö

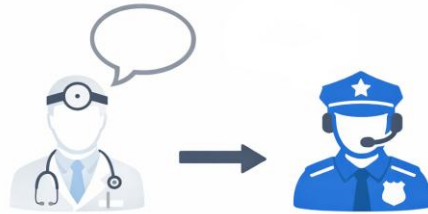

Esityksen keskeinen sisältö

Tiedonsaanti yksityiseltä

- Poliisilaki
- Rajavartiolaitoksen henkilötietolaki
- Tullin rikostorjuntalaki
- Laki sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta Puolustusvoimissa

Tiedonsaanti sosiaali- ja terveydenhuollosta

- Poliisilaki
- Rajavartiolaitoksen henkilötietolaki
- Tullin rikostorjuntalaki

Tietojen luovuttaminen

- Poliisilaki
- Poliisin henkilötietolaki
- Rajavartiolaitoksen hallintolaki
- Tullin rikostorjuntalaki
- Laki puolustusvoimista

Maahanmuuttoviraston tiedon saanti ja luovuttaminen koskien etsintäkuulutusta

Maahanmuuttohallinnon henkilötietolaki

Tiedonsaanti yksityiseltä yhteisöltä tai henkilöltä

- Poliisin tiedonsaantioikeutta yksityisiltä toimijoilta täsmennettäisiin koskemaan myös rikosten paljastamista ja ennalta estämistä.
- Lisättäisiin tiedonsaantioikeus henkeä tai terveyttä uhkaavan vaaran torjumiseksi.
- Täsmennettäisiin, että poliisi voisi saada yksittäistapauksissa viestinnän välittäjiltä ja tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajilta tietoja.
- Tiedoilla tarkoitetaan henkilöllisyyden selvittämiseksi tarpeellisia tietoja ja tietyn henkilön yhteystietoja, esim. IP-osoitteet.
- Lisättäisiin poliisille mahdollisuus tehostaa tietopyyntöään uhkasakolla ja tiedonsaanti säädettäisiin poliisille maksuttomaksi.
- Tullille, Rajavartiolaitokselle ja Pääesikunnalle vastaavat tiedonsaantioikeudet.
- Digitalisaatio ja siihen liittyvä teknologinen kehitys -> nykyinen sääntely ei ajantasaista

Tiedonsaanti yksityiseltä yhteisöltä tai henkilöltä

- Käyttötarkoitussidonnaisuus
 - Huomioiden kyseisten tarkoitusten merkitys yhteiskunnalle tai yksityisen henkilön hengelle tai terveydelle sekä se, että kysymys ei lähtökohtaisesti ole arkaluonteisista tiedoista, kyseistä poikkeusta käyttötarkoitussidonnaisuuteen voidaan pitää täsmällisenä ja vähäisenä
- Arkaluonteiset tiedot ja erityiset henkilötietoryhmät
 - Voi sisältää näitä tietoja, mutta koskee lähtökohtaisesti muita tietoja.
 - Rikosten ennalta estämiseen, paljastamiseen ja selvittämiseen liittyvät suojeltavat oikeushyvät huomioon ottaen voidaan pitää oikeasuhtaisena, että poliisi voi tällaisten tavoitteiden kannalta pyytää tarpeellisia tietoja yksityiseltä taholta, vaikka tällaisella tiedonsaannilla puututaan yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan. Ilman tällaista oikeutta poliisin voisi olla erittäin vaikeaa hoitaa perustehtäviään.

Tiedonsaanti sosiaali- ja terveydenhuollosta

- Lisättäisiin/täsmennettäisiin poliisin oikeutta saada sote-palvelunantajalta päällystöön kuuluvan poliisimiehen pyynnöstä välttämätön henkilöllisyys- ja läsnäolotieto sote-toimitiloissa tietyinä aikana läsnäolleesta henkilöstä:
 - 2 vuoden rangaistusmaksimi
 - eräät nimenomaisesti mainitut rikokset, joissa alle 2 v. rangaistusmaksimi
 - eräät lievemmat rikokset jotka kohdistuvat sote-palvelunantajaan tai siellä asioivaan tai työskentelevään henkilöön
 - YJT ylläpitämiseksi ja rikosten ennalta estäminen, jos hlö aiheuttaa sote-toimitiloissa henkeä, terveyttä tai omaisuutta uhkaavan vaaran
 - kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi sitä vakavasti uhkaavalta toiminnalta
 - henkilön tavoittamiseksi vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa tai rikosasian vastaajan tuomioistuimeen noutamista varten
 - kadonneen tai kadonneeksi epäillyn tai mahdollisesti hengen tai terveyden vaarassa olevan henkilön löytämiseksi
- Rajavartiolaitokselle ja Tullille muuten vastaava, mutta suppeampi tiedonsaantioikeus (vain 2 vuoden rangaistusmaksimi -käyttötarkoitus)

Tiedonsaanti sosiaali- ja terveydenhuollosta

- Käyttötarkoitussidonnaisuus
 - Sääntelyn tarkkarajaisuuden ja täsmällisyyden vuoksi sekä sen vuoksi, että kysymys on aina yksittäisistä tietopyyntötilanteista, ao. säännöksen luovutustilanteita on pidettävä vähäisinä poikkeuksina käyttötarkoitussidonnaisuuteen.
 - Kaikkiin käyttötarkoituksiin liittyvät painavat yleiset tai yksityiset edut.
 - Poliisin tietopyynnot pykälän mukaisissa tarkoituksissa eivät muodosta kyseisten tietojen säännöllistä tai merkittävää käyttötapaa, vaan liittyvät yksittäisiin tilanteisiin.

Tiedonsaanti sosiaali- ja terveydenhuollosta

- Erityiset henkilötietoryhmät ja arkaluonteiset tiedot
 - Tiedonsaantioikeus sote-palvelunantajalta koskee erityisiä henkilötietoryhmiä ja arkaluonteisia tietoja.
 - Esitetyssä säännöksellä rajataan tarkasti luovutettava tieto.
 - Ei siten aiheuta riskiä siitä, että henkilön terveyttä koskevia tietoja luovutettaisiin poliisille laajasti tai säännöllisesti.
 - Lisäksi poliisin tietopyyntö kyseisessä tilanteessa tapahtuu tilanteissa, joissa poliisilla on jo olemassa vähintään epäily esimerkiksi mahdollisesta rikoksesta tai vaaran aiheuttamisesta
 - Säännös ei aiheuta riskiä siitä, että poliisi alkaisi säännöllisesti valvoa sosiaali- ja terveydenhuollon toimitiloissa käyntejä.

Tietojen luovuttaminen

- Täsmennyksiä poliisilain tiedonluovutussäännöksen sanamuotoon: oikeus luovuttaa tietoja myös oma-aloitteisesti, luovuttaminen mahdollista sekä poliisille että muulle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle kuuluvan tehtävän vuoksi
- Lisättäisiin asteellinen toimivaltarajaus: luovuttaja päällystöön kuuluva poliisimies
- Lisättäisiin mahdollisuus luovuttaa tietoja tärkeän yleisen ja yksityisen edun vuoksi silloin, kun se on välttämätöntä (yleinen etu esim. järjestäytyneen rikollisuuden estämiseksi)
- Lisättäisiin mahdollisuus luovuttaa tietoja kriittiselle toimijalle tai kyberturvallisuuslain mukaiselle toimijalle -> kriittisen infrastruktuurin suojaaminen, häiriönsietokyvyn parantaminen
- Poliisilain mukaiset luovutukset yksittäisiä, poliisin henkilötietolain mukaiset säännöllisiä (poliisin henkilötietolakiin tässä esitetyt muutokset pieniä tai teknisiä)
- Vastaavat säännökset Rajavartiolaitykselle ja Tullille. Puolustusvoimille säännös koskien luovuttamista kriittiselle toimijalle ja kyberturvallisuuslain toimijalle

Tietojen luovuttaminen

- Käyttötarkoitussidonnaisuus
 - Poliisin luovuttama tieto saattaa olla kerätty erilaisiin tarkoituksiin kuin mihin se pykälän nojalla voitaisiin luovuttaa. Luovuttaminen olisi sidottu yksittäistapaukseen sekä tarpeellisuuteen, välttämättömyyteen tai eräissä tilanteissa painavaan syyhyn.
 - Lisäksi erityisiä henkilötietoryhmiä koskien yleislain välttämättömyysedellytys tulee sovellettavaksi.
 - Käyttötarkoitukset tietojen luovuttamisessa yksityiselle taholle ovat erittäin painavat.
 - Pykälän mukaiset luovutustilanteet muodostaisivat siten vain vähäisen poikkeuksen käyttötarkoitussidonnaisuudesta.

Tietojen luovuttaminen

- Erityiset henkilötietoryhmät ja arkaluonteiset tiedot
 - Tiedon luovuttaminen poliisilain 7 luvun 2 §:n perusteella voi sisältää tällaisia tietoja.
 - Säännöstä voidaan pitää oikeasuhtaisena, koska tietojen luovuttaminen on siinä rajoitettu yksittäistapaukseen, tarpeellisuuteen tai välttämättömyyteen sekä asteellisella toimivaltasäännöksellä
 - Pykälän 2 momentissa luovutus on rajoitettu painavaan syyhyn, näissä tilanteissa kysymys on vakavista ja usein akuuteista tilanteista, joissa voi olla kysymys myös perustuslain 7 §:n suojaamista oikeuksista. Tietojen luovutuksella voidaan tällaisessa tilanteessa pelastaa ihmishenkiä ja muun muassa turvata kansallista turvallisuutta.
 - Säännöksen aiheuttamat riskit henkilötietojen suojalle ovat vähäiset suhteessa henkilön tai ihmisjoukon hengen ja terveyden suojaamisen tai muun pykälässä säädetyn tiedonluovutustarkoituksen suojaamisen välttämättömyyteen.

Maahanmuuttoviraston tiedon saanti ja luovuttaminen koskien etsintäkuulutusta

- Maahanmuuttohallinnon henkilötietolakiin lisättäisiin uutena sääntelynä
 - Maahanmuuttovirastolle oikeus saada tieto eräistä etsintäkuulutuksista sekä
 - velvollisuus ilmoittaa poliisille tieto etsintäkuulutetun henkilöllisyydestä ja läsnäolosta Maahanmuuttoviraston toimitilassa.
- Etsintäkuulutukset, jotka koskevat kiinniottoa, pidättämistä tai vangitsemista.
- Painava yleinen etu, esim. rikoksesta epäillyn, tuomitun tai vankilasta karanneen henkilön kiinniottaminen
- Poliisille annettava tieto koskisi vain henkilöllisyyttä ja läsnäolotietoa

Sisäministeriö

Inrikesministeriet

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171
www.intermin.fi